

Riitta Päiväläinen,
"Alders", 2019. Foto: Galleri
Andersson/Sanström

Riitta Päiväläinen,
"Ferns", 2019. Foto: Galleri
Andersson/Sandström

Riitta Päiväläinen,
"Shade", 2019. Foto: Galleri
Andersson/Sandström

Shelter. Trollbunden – som hämtat ur fantasyvärldar

Konst | Fotografi

Shelter

Riitta Päiväläinen

GALLERI ANDERSSON/SANDSTRÖM,
HUDIKSVALLSGATAN 6, T O M 30 MARS

Clemens Poellinger

clemens.poellinger@svd.se

Riitta Päiväläinen är känd för sina trolska fotografiska installationer i människotomma landskap. Med hjälp av ljussättning har hon tagit dem ett steg längre. Resultatet är en fantasieggande utställning med stråk av mystik och naturromantik.

Det första verket i Riitta Päiväläinens tredje och mest fantasieggande utställning hittills på galleriet kan försätta betraktaren direkt in i en sagovärld. Strax till vänster om entrédörren hänger "Sand dunes". Bilden

föreställer mycket riktigt en sanddyn beväxt med buskage och några träd i ett, som alltid hos konstnären, människotomt landskap. Nakna grenar sträcker sig mot den mörknande skyn. De ramar in överdelen av en upplyst tältliknande struktur. Jag associerar till en lågbudgetversion av Jean-Louis Desprez koppartält i Hagaparken, som ju är lekfull arkitektur från 1700-talet avsedd att likna romerska härtält. Bilden utstrålar en aningen hotfull stämning som hämtad ur fantasy-litteraturen. Vilka väsen ruvar bakom kullen, en patrull orcher ur "Sagan om ringen" eller onlinespelet "World of Warcraft" kanske?

Men nej, det rör sig naturligtvis om en av Päiväläinens många textila installationer. Via frysta plagg utplacerade i vinterlandskap, loppmarknadskläder lindade kring stammar och tygband

hon spänt mellan vass och över vattendrag har hon gradvis förfinat och fördjupat sin konst till något som poetiskt och subtilt talar till vår fantasi, kanske till och med vårt undermedvetna.

Riitta Päiväläinen (född 1969) är en av de framgångsrika finska fotokonstnärer som kommit fram ur den på 00-talet så uppmärksammade "Helsinki school". Den skapade en finsk fotovåg som resulterade i flera internationella utställningar och dokumenterades i böcker. Päiväläinen gör sina platsspecifika installationer ute i naturen, men träden, grenarna och textilierna är bara en väg till målet. Destinationen är alltid en fotografisk bild där kamerans vinkel och rådande ljusförhållanden blir lika viktiga som den avbildade platsen. I den nya bildserien inväntar hon gärna ett grånande skymningsljus eller dimma. För första gången använder sig konstnären också

av artificiellt ljus och det är just det upplysta "tältet" som gör "Sand dunes" så suggestiv.

Det förhåller sig likadant med "Shade", det verk som fått en central plats i galleriet. Även här hamnar blicken direkt på en inifrån upplyst textil installation som tycks hänga ned från ett mycket tjockt och knotigt gammalt träd i en tät och mörk skog. Ljuset ger bilden en distinkt Narnia-känsla som trollbinder betraktaren. Utställningens titel, "Shelter", betyder skydd, tillflykt, kanske en plats att gömma sig på. Vad händer om någon skulle kliva in i den tältliknande strukturen i "Shade"? Skulle man hamna i en parallell värld som i konstnären Sten Eklunds fascinerande verk "Kullahusets hemlighet"?

I Riitta Päiväläinens bilder av skogen skymtar stråk av naturromantik. Man kan komma att tänka på suget in i Caspar David

Friedrichs skogar, till exempel i målningen "Wald im spätherbst" från 1835, medan stämningarna av ensamhet och distans, den gåtfulla känslan av att något just har hänt, påminner om den man kan finna i amerikanen Gregory Crewdsons omsorgsfullt iscensatta foton, särskilt i det skogslandskap som syns i senaste boken "Cathedral of the pines" (2016). Med den stora skillnaden att Crewdson befolkar sina bilder med såväl ett persongalleri som vintagefordon.

Päiväläinens verk är alltid nordiskt ödsliga, men bilderna tycks ändå fyllda av väsen. Se bara på "Alders": i ett fotografi av en aldunge med kala stammar tycks grå gestalter stiga upp ur marken. Nå, det rör sig ju helt uppenbart om infärgat tyg knutet kring grenarna. Men sådan är kraften i hennes konst att det är lätt att låta fantasin skena iväg. ■